## עין משפט נר מצוה

רמ״ם א מיי׳ פ״ו מהל׳ גרושין הל״ה:

רשב״ם ב מיי׳ פ״ו מהל׳ עבדים הל״ח טוש״ע יו״ד סי׳ רסז סעי׳ נה:

רשב״ם ג מיי׳ פ״ג מהל׳ שכירות הל״ט טוש״ע יו״ד סי׳ רסז סעי׳ כב:

רשב״ם ד מיי׳ שם ופ״ז מהל׳ גרושין הל״ז סמג לאוין רמב טוש״ע אה״ע סי׳ פה סעי׳ יא וטוש״ע יו״ד סי׳ רכב:

רשב״ם ה מיי׳ פ״ג מהל׳ שכירות ומתנה הלכה יג סמג עשין פג טוש״ע יו״ד סי׳ רסז סעי׳ כב:

רשב״ם ו מיי׳ שם הל״ד ופ״ה מהל׳ עבדים הל״ג סמג שם טוש״ע שם סעי׳ מו:

## תוס׳ ר״י הזקן

שריחי דרחמנא. ואפילו היה בעל קרבן מודר הנאה מהכהן מ״מ יר לו להקריב קרבנו. יש קנין. שהקנו להם אחרים בכ״ם ולא עשו להם תנאי הו״ל ודעת אחרת הקנתו לו ולא גמר בלבו לחת לא״ח ולבעל. [ויש קנין לאשה בלא בעלה]. ולאשה בע״מא איצטריכא ליה. כתב רב״נו שלמה דאשה כעבד הואיל וזכאי במעשה ידיה ומציאתה. משמע מלשונו דב״ח נה כמציאתה וכ״כ בפ׳ בן סורר ומורה [סנהדרין עא, א ד״ה על מנת]. וזה אינו כמו שכתבנו במציאת האשה. מ) ולאו כלום הוא. דה״ל כנותן [לו] אחר מתנה שתכף שנתן לעבד קנה האדון וכי עביד תנאי לעבד לא מהני לאדון. ור׳ אלעזר וכו׳. איכא מאן דפסק כרב ששת. דגרסינן בנדרים פרק בתרא [פח, א עיי״ש] המודר הנאה מחתנו והוא רוצה ליתן מעות לבתו אומר לה הרי המעות נתונים לך על מנת שאת נושאת ונותנת לפיך. אמר רב לא שנו אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך, אבל מה שתרצי עשי בהן קנה יתהון בעל. אמר רבא מכדי שמעתתיה דרב כר׳ מאיר מדקאמר דרב כר׳ מאיר ומודה שאם אמר מה שאת נושאת ונותנת בפיך לא קנה בעל וכמה שתרצי עשי בהן קנה. אלמא ס״ל כרב ששת דבעל מנת שאין לדבך רשות בהן פליגי. ומיהו ר׳ מאיר מודה בעל מנת שתצא בהן לחרות והו״ל גבי אשה מה שתרצי עשי בהן כע״מ שאין לבעלך רשות בהן. ומה שאת נושאת ונותנת בפיך כעל מנת שתצא בו לחירות דהואיל גבי עבד, דאלו סבירא לן כר׳ אלעזר הויא שמעתתיה דרב כרבנן ולא כר׳ מאיר. דלר׳ מאיר כי היכי דלגבי עבד ליכא שום אנפא דקני ליה עבד בלא אדון, ה״נ גבי אשר בלא בעלה. ואוקים רב למתני׳ כרבי מאיר ושמואל כרבנן, אלמא הלכתא כרב ששת. והרי״ף והר״מ [זכיה פ״ג הי״ג] פסקו כר׳ אלעזר. פסק כשמואל* והעיקר דרב ושמואל בהא פליגי רב סבר דמתני׳ ודאי כר׳ מאיר היא מ) במה שאת נושאת ונותנת לפיך דוקא ר׳ מאיר מודה, [וכן] בעל מנת שתצא בהן לחירות (ד)לא קנה אדון כרב ששת. ומה שתרצי עשי בהן הוי כע״מ שאין לדבך רשות בהן כדפרישית. והיינו דקאמר רב מ) במה שאת נושאת ונותנת בפיך דוקא אבל מה שתרצי עשי בהן אע״פ שהתנה בגופה של מתנה קנה בעל מ) ודאי כר׳ מאיר ואליבא דרב ששת דס״ל דפלוגתייהו בע״מ שאין לדבך רשות בהן. וקסברי רבנן קנתה האשה והעבד, ור׳ מאיר סבר דלא קנו, ואיכא למימר דר׳ מאיר סבר דע״מ שתצא בהן לחירות ודכוותה גבי אשה בע״מ שאת נושאת ונותנת לפיך קנתה האשה, אבל מ) בע״מ שתרצי [עשי] בהן לא, דהא בע״מ שתצא בו לחירות גופיה לא שמעינן ליה בפירוש דגמא דקנה מטעמיה באשה קנתה אפילו במה שתרצי עשי בהן, וכרבנן לא מצי למיהוי דאף בלא מה שתרצי קנתה האשה והעבד. ואלו רב ס״ל כר׳ אלעזר בע״מ שתצא בהן לחירות קנה עבד מטעם דדידיה נמי לא אקני לה אלא שיצא בהן לחירות כלומר שהתנה בגופה של מתנה, גבי אשה נמי קנתה אפילו במה שתרצי עשי בהן שהרי התנה בגופה של מתנה, כמו שנבאר בדברי שמואל, הילכך לרב דאמר מ) ללישנא דמתני׳ דוקא לא מתוקמא שמעתתיה אלא כר׳ מאיר אליבא דרב ששת. ושמואל ס״ל כר׳ אלעזר דבעל מנת שתצא בהן

## מסורת הש״ס

מ) יומא יט. גדרים לה:. מ) תמורה כה: גיטין כג:. מ) פסחים פח: נדרים פח:. ד) סנהדרין עא. [נדרים סט:]. ה) [מוד כל: סנהדרין עא.]. ו) [פסחים פח:]. ז) [כתובות מו ע״ב סה ע״ב]. ח) [מל״ל דרכנן. וכ״ה ברש״י]. ט) [בדפו״ר: למיפסט]. י) [מ׳ תוס׳ שבת עב. ד״ה כי אתא ותוס׳ יומא יט: ד״ה מי מיכא וב״ק פו: ד״ה בייטו וב״מ יח: ד״ה מן]. כ) גי׳ רש״ל [ע״ש. ומגמרה כהן, וכר״מ מדעמוה״ן]. ל) [עי׳ תוספות יומא יט: ד״ה מי מיכא]. מ) [כתובות סה ע״ב]. נ) [מל״ל דמתניתין דמה שאת עשאת ונותנת לפיך דוקא ולאי כר״מ היא דר׳ מאיר מודה ליה וכו׳ מדעמוה״ן]. ס) [מל״ל: דמה]. ע) [מל״ל: והיינו כר״מ]. פ) [מל״ל: בע״מ דמה שתרצי וכו׳ מטעמיה דבאשה קנתה וכו׳ דלף בגמה שתרצי]. צ) [מל״ל דלישנא]. ק) [גיטין עז ע״ב]. ר) [מל״ל לעבדו].

## גליון הש״ם

תוס׳ ד״ה דאמר רבו׳ וכו׳ וי״ל דאורחיה דגמ׳ וכו׳. כ״ל ע״ל הגמ׳ מוהרי״ב זל״ל ועוד כתוס׳ ד׳ מד ע״ל תד״ה והלכתא ולקמן דף סה ע״ל תד״ה ואם נתן וכו׳ ודגרס ד׳ עב ע״ל ד״ה ולענין הלכה.

## הגהות הב״ח

(א) גמ׳ הדר פשטא גמר לה: (ב) תוס׳ ד״ה (בע״א) ר׳ שמעון וכו׳ וכ׳ שמעון ב״א סבר לה כר״מ: (ג) ר״ה ור׳ אלעזר וכו׳ המדיר את חמנו וכו׳ אומר לה לבתו הרי:

## מוסף רש״י

הובא בסוף המסכת

## מוסף תוספות

הובא בסוף המסכת

## תוס׳ ר״י הזקן (המשך)

לחירות פליגי הילכך מתני׳ לאו כר׳ מאיר מתוקמא אלא רבנן היא, ומה שאת נושאת ונותנת לפיך לאו דוקא, וגבי אשה אפילו מה שתרצי עשי בהן לא קנה בעל דהא לדידה נמי לא אקני לה אלא למה שתרצי עשי בהן, דהואיל ופרט לה זה וכבר נתן לה לא הוי כנותן לזה ומתנה לזה, שלא נתן לה מתנה מוחלטת אלא שתעשה בהן מה שתרצה והתנה בגוף המתנה אבל כשהתנה עם המתנה שנתן לה מתנה מוחלטת דאמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בהן הוי כנותן לזה ומתנה לאחר. איכא מאן דאמר מיהו ה״מ באשה דלא קני ליה גופא ק) ואין ביד הבעל לעכבה לעשות חפצה. הילכך לא נתן לה מצד שהיא תחת בעלה אלא מצד שהיא תחת עצמה, אבל בעבד דקנייה ליה לגופיה ויש לו לעכבו לעשות חפצו, אפילו כשאינו (עושה) [אוכל] משל אדון קני אדון המתנה לעולם שהרי הקנה לעבדו, ואע״ג דקא״ל ע״מ שתעשה בהן חפציך מהם, הואיל ועשיית חפציו היא תחת שעבודו נמצא שהמתנה היא לעבדו שיעשה מהן מה שאמר, הילכך כי א״ל קני קנה עבד ואדון וכי א״ל ע״מ הוי כמתנה לאחר עד שיאמר לו על מנת שתצא בהן לחירות, דהא לדידיה לא אקני ליה עד שיצא בהן לחירות דיסחלק כל שעבודו מעליו, נמצא שלא הקנה ר) עבדו כלל. והלכתא כשמואל דדינא הוא. ודעת הר״ם שאין הפרש בין עבד ואשה דהואיל והתנה בגופה של מתנה כגון שאמר לעבד על מנת שתצא בהן לחירות [אז] מה שתרצה לעשות בלא רשות אדון לא קנה אדון, כמ״ש בזכייה פ״ג [הי״ג]. והרב בעל התשלום כתב בנדרים דברי פלא והעקר כמו שכתבנו, וכ״ד הר״ם והרי״ף. והרי יודע דמתנת אשה שזוכה בה הבעל אינו זוכה בה אלא לפירות כמו שכתבנו בפ׳ מציאת האשה. ורמי דר׳ מאיר [אדר״מ] ורבנן [אדרבנן]. לר׳ אלעזר מותיב דבעל מנת שתצא בהן לחירות פליגי ושמעינן מהא דר׳ אלעזר בין בעבד בין באשה קאמר ודינם שוה, שלא כדברי בעל התשלום שכתב דהא דר׳ אלעזר לא איירי אלא בעבד

*אולי צ״ל ולענין המדיר הנאה מחתנו פסק כשמואל בס״ל. ועי׳ בר״ן כאן שכתב דע״כ דגם הרי״ף פוסק כשמואל ע״ש, ועי׳ ברי״ף על נדרים שם ודו״ק (ד״ה). ויותר נראה שצ״ל: ורש״ג (או ור׳ עמרם גאון) פסק כשמואל דאה רמב״ן. רשב״א ורימב״א כאן.

לר׳ שמעון בן אלעזר עבד כנעני מהו שיעשה שליח לקבל גיטו מיד רבו כיון דגמר לה לה מאשה כאשה או דילמא אשה דאיהי מצי מקבלת גיטה שליח נמי מצי משויא עבד דאיהו לא מקבל גיטיה שליח נמי לא מצי משוי בתר דבעיא הדר פשטא (א) לה לה מאשה כאשה ואלא הא [ב]דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הני כהני [ג]שלוחי דרחמנא נינהו דאי סלקא דעתך שלוחי דידן נינהו מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ואינהו מצי עבדי ולא והא עבדא דאיהו לא מצי מקבל גיטיה ושליח מצי משוי ולא היא ישראל לא שייכי בתורת קרבנות כלל עבד שייך בגיטין דתניא [ד]נראין הדברים שהעבד מקבל גיטו של חבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו: ובלבד שיהא הכסף משל אחרים: נימא בהא קמיפלגי דר׳ מאיר סבר [ה]אין קנין לעבד בלא רבו [ו]ואין קנין לאשה בלא בעלה ורבנן סברי יש קנין לעבד בלא רבו ויש קנין לאשה בלא בעלה אמר רבה אמר רב ששת דכולי עלמא [ז]אין קנין לעבד בלא רבו [ח]ואין קנין לאשה בלא בעלה והכא במאי עסקינן [ט]דאקני ליה אחר מנה ואמר ליה על מנת שאין לרבך רשות בו ר׳ מאיר סבר כי אמר ליה קני [י]קני עבד וקני רביה וכי אמר ליה על מנת לא כלום קאמר ליה ורבנן סברי כיון דאמר ליה על מנת אהני ליה תנאיה ור׳ אלעזר אמר כל כי האי גוונא דכולי עלמא לא פליגי [יא]דקני עבד וקני רביה והכא במאי עסקינן כגון דאקני ליה אחר מנה ואמר ליה על מנת שתצא בו לחירות ר״מ סבר כי אמר ליה קני קני עבד וקני רביה וכי אמר ליה על מנת לא כלום קאמר ליה [יב]ורבנן סברי לדידיה נמי הא לא קא מקני ליה דהא לא אמר ליה אלא על מנת שתצא בו לחירות ורמי דרבי מאיר אדרבי מאיר ורמי דרבנן אדרבנן דתניא אין

קמיבעיא ליה היכא דאמר העבד לאחר לקבל ליה גיטו מיד רבו מהני קבלתו או לא דכי לא מ״ל לקבל גיטו ובא מקבלו פשיטא לן דמהני דאמרינן במתניתין (לעיל דף כב:) ובשטר ע״י אחרים אבל אמירתו שאמר לו לך וקבל גיטי שמא מיגרע גרע לפי שבא מטעם שליחות [א] או לא ויש מפרשים [ב] דהכי קמיבעיא ליה מהו שיעשה שליח הא דאמר ר׳ שמעון בן אלעזר בשטר ע״י אחרים בתורת שליחות קאמר כלומר לריך שהעבד יעשה שליח לקבל גיטו משום דגמר לה לה מאשה ומ״ד זכות הוא לו יכול לקבל גיטו שלא מדעתו כל זמן שאינו מוחה ומ״ד חוב הוא לו לריך לעשות מדעתו שיתרלה וא״כ אם הוא עומד ושוות לא מהני קבלתו או דילמא לאו בתורת שליחות קאמר דלא דמי לאשה דדוקא אשה דאיהי מקבלת גיטה שליח נמי מלי משויא אבל עבד דר׳ שמעון בן אלעזר כיון דאיהו לא מלי מקבלו שליח נמי לא מלי לשוויי ואם כן בשטר על ידי אחרים דקאמר היינו אפילו עומד ושוות כיון דאינו מטעם שליחות [ג]: **דאמר** רב הונא הני כהני שלוחי דרחמנא נינהו. פירש בקונטרס דמיירי לענין הקרבת קרבנות ונפקא מינה לענין מודר הנאה מן הכהן שהכהן מותר להקריב קרבנותיו תימה דמשמע הכא דפשיטא ליה ובמסכת נדרים בפרק אין בין המודר (דף לה:) בעי הני כהני שלוחי דרחמנא הוו או שלוחי דידן ולא מיפשטא ואמאי לא מייתי התם הך מילתא דרב הונא בריה דרב יהושע למיפשטא [ד] ויש לומר דאורחיה דגמרא הוא בכמה דוכתי דלא [ה]מיפשטא אלא ממשנה או מברייתא אע״ג דמלי למיפשט מדברי [ו]אמוראי אי נמי יש לומר דהתם הכי קמיבעיא ליה הני כהני שלוחי דרחמנא דוקא נינהו ולא שלוחי דידן כלל או דילמא הוו נמי שלוחי דידן ונפקא מינה שאם היה כהן מקריב שלא לדעת הבעלים [ז] אי שלוחי דרחמנא [ח][נמי] נינהו הוי קרבן כשרה [ט] ואי הוו [י][דוקא] שלוחי דידן אינו כשר כיון שהקריב שלא מדעת הבעלים [יא]:

**ורבי אלעזר אומר בל כי האי גוונא בו׳.** אומר רבינו תם דהלכה כר׳ מאיר דאין קנין לעבד בלא רבו ואין קנין לאשה בלא בעלה ואליבא דרב ששת דמוקי פלוגתא כי מקני ליה אחר ואמר ליה על מנת שאין לרבך רשות בו דמשמע אבל אי אמר ליה על מנת שתצא בו לחירות אפילו ר״מ מודה דאהכי ליה תנאיה וכן משמע פרק בתרא דנדרים (דף פח.) דתנן התם המדיר [יב] חתנו הנאה ממנו והוא רולה לתת מעות לבתו אומר לה הרי מעות האלו נתונים לך בתנאי ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת לפיך וקאמר עלה בגמרא אמר רב לא שנו אלא דאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך אבל אי אמר לה מה שתרצי תעשי קני יתהון בעל ושמואל אמר אפילו אמר לה מה שתרצי עשי לא קני יתהון בעל ומסיק כמאן אזלא הא שמעתא דרב כר״מ וקיימא לן [יג] הילכתא כוותיה דרב באיסורי ואע״ג דפליגי נמי לענין ממון מכל מקום לענין איסורא איתשיל משמע דהלכה כרבי מאיר דהא רב קאי כוותיה והיינו ע״כ אליבא

[יא] דאמר רב ששת דס״ל דפלוגתייהו בע״מ שאין לרבך רשות בהן. וקסברי רבנן קנתה האשה והעבד, ור׳ מאיר סבר דלא קנו, ואיכא למימר דר׳ מאיר סבר דע״מ שתצא בהן לחירות ודכוותה גבי אשה בע״מ שאת נושאת ונותנת לפיך קנתה האשה, אבל [יב] בע״מ שתרצי [עשי] בהן לא, דהא בע״מ שתצא בו לחירות גופיה לא שמעינן ליה בפירוש דגמא דקנה קנתה אפילו במה שתרצי עשי בהן, וכרבנן לא מצי למיהוי דאף בלא מה שתרצי קנתה האשה והעבד. ואלו רב ס״ל כר׳ אלעזר בע״מ שתצא בהן לחירות קנה עבד מטעם דדידיה נמי לא אקני לה אלא שיצא בהן לחירות כלומר שהתנה בגופה של מתנה, גבי אשה נמי קנתה אפילו במה שתרצי עשי בהן שהרי התנה בגופה של מתנה, כמו שנבאר בדברי שמואל, הילכך לרב דאמר [יג] ללישנא דמתני׳ דוקא לא מתוקמא שמעתתיה אלא כר׳ מאיר אליבא דרב ששת. ושמואל ס״ל כר׳ אלעזר דבעל מנת שתצא בהן

אין אשה [ב]פודה מעשר שני בלא חומש ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' מאיר [א]אשה פודה מעשר שני בלא חומש היכי דמי אילימא בזוזי דבעל ומעשר דבעל שליחותיה דבעל קא עבדה ואלא בזוזי דידה ומעשר דידיה איש אמר רחמנא [ג]ולא אשה אלא לאו כי האי גוונא דאקני לה אחר מנה ואמר לה ע"מ שתפדי בו את המעשר ואיפכא שמענא להו אמר אביי איפוך רבא אמר לעולם לא תיפוך והכא במעשר דאתא מבי נשא עסקינן ור"מ לטעמיה [ד]דאמר [ה]מעשר ממון [ו]הקדש הוא [ז]ולא קני ליה בעל ורבנן לטעמייהו דאמרי ממון הדיוט הוא וקני ליה בעל הילכך שליחותא דבעל קעבדא: תנא [ח]יוצא בשן ועין וראשי אברים שאינן חוזרים בשלמא שן ועין כתיבי אלא ראשי אברים מנלן דומיא דשן ועין מה שן ועין מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל [ט]מומין שבגלוי ואינן חוזרין ואימא ניהוו שן ועין כשני כתובים הבאים כאחד [י]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין צריכא דאי כתב רחמנא שן הוה אמינא אפילו שן

אין אשה פודה מעשר שני. קס"ד במעשר שני שהוא משדה בעלה שהיא כבעלה וקרינן ליה ממעשרו וכדמפרש לה וא"ל: אשה פודה בלא חומש. דלאו דידה הוא ואין מוסיפין חומש על פדיון מעשרות והקדשות אלא בעלים[1]: שליחותיה עבדא. ומ"ט דמאן דאמר פודין בלא חומש: אלא כזוזי דידה. דנכסי מלוג: ומעשר דידיה. משדותיו: איש אמר רחמנא ולא אשה. אין ממעשרו אמר רחמנא[2] ולא אשה ממעשר בעלה דאשה כאחר דמיא: ע"מ שתפדי בו כו'. שתהיה כאיש אחר לפדות בלא חומש רבנן סברי כי אמר לה קני קנה ליה בעלה וכי אמר לה ע"מ לאו כלום הוא הילכך זוזי הוו[3] נמי דבעל ושליחותיה עבדא[4] אין ממעשרו קרינא ביה ורבי מאיר סבר לדידה גופה לא אקני לה אלא להכי שתהא כאיש אחר לפדות בלא חומש: דאייתי מבי נשא. שמת אביה והיה לו מעשר שני[5] וירשתה עם שאר נכסים וירושה הבאה לה לאחר מכאן נכסי מלוג הן וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: ור"מ לטעמיה. דאמר לקמן בפ"ב מעשר ממון גבוה הוא ואכילתו משלמן גבוה הוא הילכך אינו כשאר נכסים למקנייה בעל בתקנתא דתקון רבנן פירות לבעל הילכך לא זכי ביה וכי פרקה ליה בזוזי דבעל לאו ממעשרו הוא דזוזי דחד ומעשר דחד: ורבנן לטעמייהו דאמרי ממון הדיוט הוא. וחיילא עליה תקנתא דרבנן ופירות לבעל כשאר נכסי מלוג וכיון דבזוזי דבעל פרקה בעי חומש: תנא יוצא בשן ועין. אמתני' קאי: ראשי אברים. כ"ד הס ושנויים אצל נגעים (פרק ו משנה ז) ומייתי להו לקמן בשמעתין (דף כה.): שאין חוזרין. אם[6] נטלן כשן ועין וגמר במה מצינו: אין מלמדין. מדלא כתיב אחד ונגמור טולהו מיניה: צריכי. דלא גמר חד מחבריה הילכך לא בא"ן כאחד ניהו: אם נתנו אחרים מתנה לאשה אין לבעלה כי אם פירות אבל הגוף שלה דהא דאין קנין לאשה בלא בעלה היינו שהבעל אוכל פירות אבל הגוף ולאשה ולקח בהן קרקע והוא אוכל פירות דאע"ג דמליאת האשה לבעלה בגמרי[7] אין לדמות מליאה למתנה וכן משמע בירושלמי דכתובות פ' מליאת האשה[8] דקאמר התם מפני מה מליאת האשה לבעלה שמא תגנוב זהובים ותאמר מליאה מצאתי ופריך הגע עצמך מתנה כלומר במתנה עצמה ניחוש דהא שמא תגנוב ותאמר נתנו לי מתנה ומשני מתנה יש לה קול ואי במתנה הוי הגוף נמי לבעל מה היתה מרווחת לומר ניתנו לי במתנה אלא ש"מ דבמתנה שנתנו לה אחרים אין לבעל אלא פירות אבל הגוף לאשה ואילו בעבד אם נתן לו אחד מתנה קנה האדון הפירות והגוף[9] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[10] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[11] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[12] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[13] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[14] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[15] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[16] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[17] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[18] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[19] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[20] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[21] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[22] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[23] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[24] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[25] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[26] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[27] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[28] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[29] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[30] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[31] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[32] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[33] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[34] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמוקי פלוגתייהו בע"מ שתצא בו לחירות מיקרי ע"י עצמו היינו משום דלר' אלעזר אין ליה דקניה עבד וקנה רביה אבל לרב ששת דאית ליה לא קניה רביה מיקרי ע"י אחרים דמחמת שאין העבד קונה אלא לצאת בו לא קניה ליה רביה וע"י אחרים מיקרי ומיהו קשה אליבא דר"א דמוקי פלוגתייהו בחומר ע"מ שתצא בו לחירות אם כן היאך מצינו לרבנן דר' מאיר בכסף ע"י עצמו הואיל ולא הקנו לו אלא ע"מ שיצא בהם לחירות ואילו בעבד אם נתן לו אחר מתנה קנה האדון הפירות והגוף[35] ות"ת לפר"ת דלרב ששת מועיל ע"מ שתצא בו לחירות אפילו לר"מ א"כ אמאי קאמר ר"מ במתני' בכסף ע"י עצמו לא הא ע"י עצמו נמי משכחת לה בחומר ע"מ שתצא בו לחירות וא"ל דכה"ג ע"י אחרים מקרי ולא על ידי עצמו כיון דלא קנה אותם העבד לגמרי ולא נתנו לו אלא ע"מ שיצא בו לחירות ואע"ג דלר' אלעזר דמו

**עין משפט נר מצוה**

ר"נ א מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ד סמג עשין פז
ב וש"ע י"ד סי' רסז סעיף ה:
**רנא** ב מיי' שם הל"י טור ש"ע שם סעי' ל:
**רנב** ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' לח:
**רנג** ד מיי' שם הל"ד טוש"ע שם סעי' מז:
**רנד** ה ו מיי' שם הל"ז טור ש"ע שם סעיף לה:
**רנה** ז ח מיי' פ"ב מהל' מזקי ממון הל"ט והל' י סמג עשין סז טוש"ע חו"מ סי' שלב סעי' ט:
**רנו** ט י מיי' פ"ב מהל' מוכר ומזיק הל"ז סמג עשין ע ב יש"ע חו"מ סי' תכ סעי' לב וסעי' כה:
**רנז** כ מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ח סמג עשין פז ב יש"ע יו"ד סי' רסז סעי' לד:
**רנח** ל מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' לג:
**רנט** מ נ מיי' שם הל' יב יג טוש"ע שם סעי' ו:
**רס** ס מיי' שם הל"ו טוש"ע שם סעי' לג:
**רסא** ע פ מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל"ח סמג לאוין שטו:

**תוס' ר"י הזקן**

ד חלב. שן הקטנים היינקים ב אם נופלת חוזרת. ובטל ב מלאכתו. ואבר שאין לו ב לאכה בגלוי לא יצא ר זרות. ודלדל בו עצם. ו ינו חוזר למקומו לעולם. ד ביא הוא. וריבה אבר א נ"פ שאינו עושה מלאכה ג ריה. אבל כל אבר ודאי ב שה מלאכה. (בשבילה) ן חלש בזקנו ודלדל בו עצם). א נ"ג דבעינן מומין שבגלוי ד"י בטל מעשה השינים ד קבועים בו שהוא אבר ג ר. וכ"כ הר"ם [עבדים פ"ה ה"י) שהרי ביטל פעשה ד שינים הקבועין באותו עצם. פ ומסתברא דהלכה כר' ע קבא מחברו) ואע"ג דאיכא ב רעין, הכרעה שלישית היא ו ינה מכרעת, שהרי הם לא ד כרו בביאור בין שן ועין ב ן בשאר ראשי אברים ודמיא ל א דתניא בהגזל זוטא [ל"ק קטן, א] חבית של ר יומה שנתגאלתה בית שמאי א מרים תעשה זלוף ובה"א ר שפך הכל. א"ר שמעאל א י אבריע בבית תעשה זלוף ו שדה תשפך הכל, ואמרי כל ד רעה שלישית אינה מכרעת. פ ' הואיל ולא זכרו בביאור ב ן בבית בין בשדה אע"פ ע יעתם כך היא, הויא הכרעה ל ישית. וכ"כ ר"ש בפרק ר שית הגז [חולין קלו, א] ו הגזל זוטא [ב"ק שם]. ר ר"ף שכתב שאין הלכה כ כריע אלא במשנה אולי ל ווהא דמילתא כתב הכי כ ומר אפילו הויא הכרעה. כ ד עינו. שנבעת מהקול. ת"ע. קול התרגגול מיקריא נ ריעה, ולסוס צניפה, ולחמור נ רה. נזק שלם. דאית ליה ד רורות חייבין נזק שלם ו ותיב בפרק כיצד [ב"ק יט, א והא משונה ומשני דשדי ב בזרעי, פי' שיש זרעים כ לי דדך התרגול להכניס ר שו. חצי נזק. דצרורות נ הו דהא לאו גופיה אזיק א א כחו. ואם לאו. שאינו י ל להבחין בה בין דבר ל בר בדקדוק. אם יכול ל שתמש בה כבר. שהיה ר אה בה קצת הואיל ועכשיו א ר רואה בה כלל יוצא ל רות (וכל זה). שיחק. ש רם לו לצאת מתחת ידו. פ ור. מלשחרר העובר שלא יצ א העובר לחרות כשילד. ו א שחברא דשעמייהו דרבנן דלא דרשי ושחתה אלא לאפוקי עובר דלאו בר השחתה הוא שהרי לא יצא לאויר העולם. אבל ע ד אפילו שלא נחכון ליגע באבר יצא לחרות, והיינו דאמרינן בב"ק פ"ס כיצד הרגל [כו, ב] אמר רבה היתה אבן אחת כ נחת לו בחיקו ולא הכיר בה ושכחה או שנתכוון לזורק שתים וזרק ארבע, לענין עבד פלוגתא ד שב"ג ורבנן, דתניא הרי שהיה רבו רופא רבו ל)אלא לרבנן אע"פ שלא כיון לזורק בעבד יוצא לחרות. והר"ם ז"ל [עבדים פ"ה ה' יב) ור"ש ז"ל פירשו טעמא דעובר דמודו רבנן דאינו יוצא לחרות שהרי לא ידע דבר שיתכוון לו. וטעמא דבכחול לי עיני שיוצא לחרות שהרי נתכוון ליגע באבר אע"פ שלא נתכוון להזיק*. וכתב הר"ם שאם נתכוון לזורק לבהמה וזרק לעבדו והפילו שינו

**מסורת הש"ס**

**הואיל** ומדרש חכמים הוא. פי' משום הכי אמר דשאר דברים לריך גט שחרור וא"ת ומה בכך הואיל ומדרש חכמים הוא והלא כמה גופי תורה תלויין שאינם בפין אלא מכח דרשה לכן נראה לר"ת דגט זה אינו אלא מדרבנן דחיישינן שמא ישמאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה לפי שאין המדרש ידוע לעולם לכך תקנו גט שחרור[א] וריש"א פירש דודאי אין ועין דכתיב בהדיא בקרא ועלייהו כתיב לחפשי ישלחנו דמשמע חפשי מעיקרא ובהא פשיטא ליה דלא גמר שילוח שילוח מאשה ולכן ל"ל גט שחרור אבל שאר אברים דלא נפקי אלא מיתורא דישלחנו[ב] ודאי בהכי גמירי שילוח שילוח מאשה ולכן לריך להו גט שחרור: **תרנגול** שהושיט ראשו וכו'. בתרנגול גרסינן מזק אלא ובסוס שנגף חלי מזק וכן מוכח בפרק כילד הרגל (ב"ק דף יח:):

**מיבעי** ליה לכדתניא הרי שהושיט בו'. השתא משמע דכ"ע דכשלא נתכוין לעין פטור ותימה דבפרק כילד הרגל (ב"ק דף פו:) אמר רבה היתה מונחת לו אבן בחיקו ולא הכיר בה מעולם ועמד ונפלה [ג]לעין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן וי"ל דשאני הכא דאיכא תרתי לטיבותא שהוא מתכוין לטובה[ג] ולא נתכוין לעין כלל[ד] אבל הכא דהתם[ה] הוי דומיא לכחול לו עין וסמאה דאיכא חדא לטיבותא שנתכוין לרפאות וחדא לריעותא שנתכוין לעין:

**סמויה** וחטטה יוצא בהן לחירות. ואע"ג דלעיל אמר כהויה וסמאה אם אינו יכול להשתמש בה כבר אין יולא בהן לחירות והכא כיון דסמויה משמע שלא היה יכול להשתמש בה כבר מ"מ הכא שאני דחטטה עשאו מחוסר אבר:

[**ותנא** תונא בו'. תימה דלא דמי לעוף דמתחילה לא היה בו דבר שראוי לפסול בו דאפילו עינו סמויה בו לא היה פסול אבל עבד הרי היה בו מתחילה דבר הראוי לגאת בו. ת"ש): **ת"ל** מן העוף ולא כל העוף. תימה ל"ל קרא כיון דמחוסר אבר פסול לבני נח כדדרשינן בפ"ק דע"ז (דף ה:) ובפ"ג דזבחים (ד' קנו.) מכל חי מכל בשר[ג] הבא בהמה שחיין ראשי אברין שלה[ו] וי"ל דאי לא כתב קרא גבי ישראל הוה מוקמינן קרא לבני נח בישראל ולא לבני נח כדאמר בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מלוה שנאמרה לבני נח ולא נאנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח[ז] א"נ ה"א כיון דאשתרי בעל מום בעופות טפי מבהמה אשתרי אפילו מחוסר אבר וקרא דכתיב אייתי בבהמה[ח] (ד):

המנונא

שן דחלב. שן שיצא בה דעתיד להחליפה כגון בעבד קטן: **נחפשי ישלחנו**. ריבה לו שלוחים מלבד כתיב חפשי הוא אי יצא חפשי: **בטל ממלאכתו**. הענין[ט] נסמכת מרחות והשן מלגעוס: **וחילדל בו עצם**. השמיטו ממקומו ומתוכר בבשר: **יוצא בו לחירות**. אם עצם שאינו חוזר הוא וקופו ליבש וליפול ואע"ג דליכא ביטול מלאכה דהא עצם דזקן לאו מידי הוי עדיף כיון דבגלוי הוא ואינו חוזר הרי הוא כעשרים וארבעה רמשי אברים: **ריבויא הוא**. אינו לשון כלל להיות עידון בכלל ופרט אלא בריבה ומיעט וריבה וריבה הכל: **ומתה**. יבשה: **א"כ**. דלא ממעטו מידי מיעוט דשן ועין למאי מיעטו: **בכולן**. ארמשי אברים קאי: **ולריך גט שחרור**. להתירו בבת חורין: **שהפורה זכתה לו**. דכתיב בהדיא: **אי כתב חפשי לבסוף בדקאמרת**. דלאו מיפוקו אלא בשילוח: **השתא דכתיב לחפשי ישלחנו הוה ליה חפשי מעיקרא**. וכי אתא ישלחנו לשאר רמשי אברים אתא: **כנגד עינו**. שהכה בכוחל והבעיתו בקול ואינו רואה או נתחרש: **ושברו**. בקול: **משלם נזק שלם**. כסומכוס מוקמינן לה בב"ק[י] דאמר בהמה שהזיקה בצרורות משלם נזק שלם: **ושברו את הכלים**. בקולם: **חצי נזק**. כדין צרורות לרבנן דפליגי עליה דסומכוס בב"ק ואמרי אינו משלם אלא חצי נזק צרורות: **שאני אדם דכר דעתא הוא**. אי נזקן וכי מיבעיא מדעתיה קא מיבעיא שנותן לבו אל פחד קול הבא פתאום: **וכהפה**. ולא נסמית לגמרי שרואה במקצת: **אם יכול להשתמש**. במראה זה: **ולריכי**. הני תרתי יצא לחירות דאשמועינן דהיכא דאין יכול להשתמש אע"ג דלא סמאה לגמרי הויא השתה והיכא דסמאה לגמרי אע"ג דכהויה הויא מעיקרא הוא לא והיה יכול להשתמש למראיתה בדוחק הויא השתה: **והשתא נהורא כחישא**. שאין יכול להשתמש: **דמעיקרא נמי נהורא כחישא**. ואע"ג דיכול להשתמש בו אימא לאו עין הוא: **לחטוט לו עינו**. לנקרה[ט] ולגרר סביב מוסבה: **לכדתניא הושיט ידו למעי**[כ] **שפחה**. להוליא עוברה פטור דלא נתכוון לעין כלל אבל כחול לי עיני דנתכוון לעין אע"ג שלא נתכוון לשפחה חייב: **מושחם**. נפקא לן הא דר"א פרט לזה שלא נתכוון לשפחה כלל ושפחה משמע בעסוק בה הכתוב מדבר ואפ"ה מתכוון לשפחה בעינן: **וחטטה**. הוליאה לחוץ: **וצא תונא**. כלומר מינינו תונא שלנו המסייענו בזאת: **ואין אמות וזכרות בעופות**. אי קרא דרים הנאמר בכל (כלל) הקרבנות (ויקרא כב) איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם וגו' לרלונכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים מדלא כתיב לרלונכם[ל] זכר תמים ולישתוק ליתמך שאין מקפיד על תמות וזכרות אלא על אלו: **נחטטה עינה**. אלמא אף על גב דסמויה מעיקרא כי חטטה משוי ליה מומא:

יתרת

**מסורת הש"ס**

ה) [בכת"י: מומין]. ו) [בכורות לו ע"ב, וש"ס תוד"ה מה הפקרן], ג) [בכת"י: בו], ד) ב"ק פו. גיטין מב:, ה) גיטין סט, ו) [בכת"י ודפו"ר: רבי אליעזר], ז) [בכת"י נוסף: חכמים, וכל"ל. (רש"ש, ע"ש)], ח) ב"ק לא. לח., ט) [בכת"י: כנגד], י) [בכת"י נוסף: ליה], כ) סט יח:, ל) [עי' תוס' ב"ק לא ע"ב ד"ה לא משום], מ) ב"ק לא. [נו], נ) ב"ק יו:, ס) [בכת"י ופילקו"ש: ר' אליעזר], ע) [בכת"י: ושחתה], פ) חולין כג. זבחים קנו. [מנחות ו. כה. תמורה יד.], צ) [בכת"י נוסף: תפילין], ק) [ל"ל נסמיה. (יעב"ץ)], ר) [דף יט.], ש) [בדפו"ר: ולגרר], ת) [בדפו"ר: שפחתו], א) ל"ל תמיס זכר, ב) [בדפו"ר: לעין], ג) [בלאשית ו, יט], ד) [וע"ע תוס' זבחים לה: ד"ה אלא ועוד שם סח: ד"ה ושיעמיה], ה) [אל"ל ת"ר כגון וכו' ומתמנרא], ו) [עיינו מו ע"ב], ז) [מל"ל אלמא לרבנן],

**תורה אור השלם**

1. וְכִי יַכֶּה אִישׁ אֶת עֵין עַבְדּוֹ אוֹ אֶת עֵין אֲמָתוֹ וְשִׁחֲתָהּ לְחָפְשִׁי יְשַׁלְּחֶנּוּ תַּחַת עֵינוֹ: שמות כא כו
2. וְאִם מִן הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לִיָּ וְהִקְרִיב מִן הַתֹּרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת קָרְבָּנוֹ: ויקרא א יד

**מוסף רש"י**

שן דחלב. שן מיעוט שיש לה מלפיפין (שמות כא כו). **בכולם**. שברים ומרגנים ואלו אברים המסוירין במס' נגעים (פ"ו מ"ז) לענין שאינן מטמאין משום מחיה, ולאלו אלבעות של ידים ורגלים ולאם החוטם ולאלו כאוזנים ולאם הגוויה, שהן משופעין לכאן ולכאן ואין עגגן גדולה לכהן בצד אחת ולא קריגא ביה לכל מלאה עיני הכהן, **עבד יוצא בהם לחירות**. דמומין שבגלוי הן ואין מחיין כשן ועין (אמרכי בכלל ופרט וכלל (גיטין מב:). **המכריעים לפני חכמים**. דעת חכמים אינו נראה, ולא אתפרש מאן איכו (שם). **נגד עינו**. הכהו בכוחל כנגד עינו של זה (ב"ק צא:). **וחקע בו ושברו**. שנגקע הכלי מחמת הקול (שם יח:). **אמרי בי רב**. התלמידים בני המדרש לכל היכא דמייתי בני רב לא רב ממש הוא אלא בנית המדרש הוא (לקמן מז:). **סוס שצנף**. ושיגר כלים בקולו (ב"ק יח:). **המבעיות את חבירו**. מקנא לו באזנו מתאוה ובעתו, דלא עביד ליה מעשה בגופו (שם נו:). **פטור מדיני אדם**. לשלם, **וחייב בדיני שמים**. פורעות לשלם לרשעים, שנתכוון להפסיד את ישראל (גיטין נב:).

המשך בסוף המסכת.

**מוסף תוספות**

א. אבל בשן ועין לא חיישינן דזיל קרי ביה רב הוא. תוס' גיטין מב: ולא נהירא פירושו דר' עקיבא ור"ש בראורייתא פליגי ונמצא דאין זה הכרעה לחזק דברי ר"ע אלא טעמא אחריני הוא דקאמר. תוס' הרא"ש. ב. כדאמרינן לעיל דיבריה הוא דהיינו מדרש חכמים. שם. ג. לטובתו של עבד. תוס' ב"ק כו: ובהושיט ידו למעי שפחתו נתכוון לרפואת שפחתו. ריטב"א. ד. דנתכוון לדבר אחר להוציא את הולד. רמב"ן. ה. איכא חדא לגריעותא שלא נתכוון לטובה אע"פ שלא נתכוון לאותו אבר. ריטב"א. ו. דמי איכא מידי דלישראל שרי ולבני נח אסור. תוס' ע"ז ה: ז. ולכך הוצרך לשנותה כדי לאסור לזה ולזה. תוס' חולין כג. ח. שמצינו שנאסר בה מום לישראל. תוס' הרא"ש.

* ניין תוס' ד"ה מיבעי ליה.

**יתרם.** מלבע יתירה: **שנספרת על גב היד.** שהיתה בשורת שאר אצבעות: **סבי דנזוניא.** שם מקום: **זיל לנעינהו.** אמור אליהם להסגר ולישב בבית וחה לשון נדוי לתלמיד חכם כדאמר במועד קטן (דף יח.) לאמר לו דרך כבוד הסגר ושב בביתך: **כמומין שבגלוי דמי.** שהרי תלויין בכים ומיכרים מבחוץ או לא הוחיל וטמונין בתוך הכים: **קרנוגא.** יושב קרנות אתה ולא בעל תורה: **מתניתא בטו מיכך** גרסינן. דמבריתא דתני עלה דתמניתין רבי אומר אף הסירום יליף לה: **אין מטמאין משום מחיה.** שם אחד מן הנגעים כדכתיב (ויקרא יג) ומחית בשר חי בשאת וכתיב בה (שם) לכל מראה עיני הכהן שתהא כולה נראית כאחת פרט למחיה שהיא במקום המשופע ויורד לכל צד שאין יכול לראות ראש הנגע ורגליו כאחת: **ראשי אזניים.** שפת האחון: **ראש גוייה.** גיד: **וראשי דדיים שבאשה.** אבל שבאים אינן בולטין כל כך ואין זה שיפוע: **לחירות.** דכולן אם קצלו לו רבו מוס שבגלוי הוא ואינו חוזר: **רבי אומר אף הסירום.** מוסיף על אלו לענין עבד. ושן ועין לא איצטריך ליה לרבי לאמות [8] בתוספתא דבהדיא כתיב וזיל קרי בי רב הוא ות"ק לא פליג בהא: **אף הלשון.** שדרכו לירלות כשהוא מדבר ומוס שבגלוי הוא: **אמר מר כו'.** רב תסלא מסיק ואזיל למילתיה למיפשט בעיא דסבי: **היינו גוייה.** דאיתמי לענין נגעים וכולהו אמר ת"ק עבד יוצא לחירות: [9] **ואלא דציליס.** ש"מ בעיא דסבי פלוגתא דרבנן ורבי היא: ה"ג **ולרבי לשון לא.** ולרבי לשון לא הוי מוס גלוי בתמיה: **על פיו.** של טומאה: **רבי אומר היזה.** דלעי"ג דהזקה על הגלוי בענין כדלקמיה: **דחליס.** סוגר פיו בחזקה עד שנפתיו נדבקות מאד ולא נשוינהו כגלוי הוחיל ופעמים הם טמונות ע"י חלומו קמ"ל. חליס דבר שהוא מדביק יפה שולדו"ר בלע"ז כדאמרינן גבי תפירות עור בהעור והרוטב (חולין דף קכג:) שאני עור דחליס: **שניטל רוב הלשון.** לענין מומי בכור [10] שנו בבכורות: **המדבר.** ממקום פרישת דיבוקו ולמעלה קרי מדבר אע"ג דדיבור בבהמה לא שייכא קרי ליה מדבר הוחיל והוא המדבר בלשון האדם: **אלא רבי אומר סירום.** אע"פ שהן טמונין בכים לעולם: **ולא מיבעיא לשון.** שהוא גגלה לפרקים: **ומאי אף.** דקאמר בן עזאי: **אקמייתא.** קאי אעשרים וארבעה המנויין אבל נגעים דקאמר ת"ק עבד יוצא בהן לחירות מוסיף בן עזאי עבד אף הלשון: **אלא** לא גרסינן והכי גרסינן **הנא שמעה לרבי וקבעה כו'.** קבעה אבל הראשונות והדר שמעה לדבן עזאי שהיה מוסיף לשון לבדו על הראשונות ומגלא אחוק על רבי בסירום וקבעה בלשון אף כמו שאמרה בן עזאי. והיה לו לתנא לקובעה בין ת"ק לרבי והדר למיתני תוספת סירום עלה אלא שמאחר שנקבעה של רבי אבל ת"ק והיתה שגורה בפי התלמידים כך לא זזה של רבי ממקומה וסידרו של בן עזאי אחריה לפי שהגירסא השגורה בפה קשה לשנותה ולחזור ולגורסה בלשון אחר: **לענין טומאה.** דקי"ל מגע בית הסתרים אינו מטמא ונפקא לן במסכת נדה (דף מג.) מוכל אשר יגע בו הזב וגו' [11] הא שטף טהור בתמיה הא טבילה בעי אלא כל אשר יגע בו הזב בדבר שהוא גלוי כידיו והזב לא שטף עדיין כל גופו במים אלא טבל מזובו וכבר בגדיו: **אשר יגע בו אמר רחמנא.** הא קרא דידיו לא שטף במים הוא: **כר גגיעה.** כידיו הוא בגלוי שהרי מוציא לשונו ומוגעין בו בגלוי הילכך נגע ברך בלשונו טמאהו: **בטמון דמי.** ואין לריך בית מים בתוך הפה: **אף כל מאבראי.** ולא שיכנים מים לתוך הפה ואף להוציא כל הלשון אינו יכול וטבילה למקצת לא אשכחינן אבל שהוא הויא נגיעה: **רבי.** דרש על הטמא וחטאו חטוי על מקום טומאה הוי חטוי: **ורבנן סברי וחטאו וכבס בגדיו ורחץ.** מקום הראוי לרחילה דהיינו טבילה: **טהרה מטהרה.** הזאה מטבילה: **והלריכה רבי טבילה אחרת.** משום חבילה אבל בעי בית מים לתוך הפה: **כר' זירא דאמר.** במנחות (דף קג:) אין מביאין מנחה של ששים ואחד עשרון בכלי אחד דקיס להו לרבנן שאין נבלעין יפה בשוין [12] ביחד והוינן בה וכי אין נבלעין מאי הוי והא אנן תנן אם לא בלל כשר ואמר רבי זירא עלה כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ואפי' לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה כגון ששים ואחד בילה מעכבת בו דראוי לבילה בעינן: כתנאי

יתרת וחתכה [8]עבד יוצא [9]בהן לחירות אמר רב [10]הונא [11]והוא שנספרת על גב היד: סבי דנזוניא לא אתו לפירקיה דרב חסדא אמר ליה לרב המנונא זיל צנעינהו אזל אמר להו מאי טעמא לא אתו רבנן לפירקא אמרו ליה אמאי ניתי דבעינן מיניה מילתא ולא פשט לן אמר להו מי בעיתו מינאי מידי ולא פשיטנא לכו בעו מיניה עבד שסרסו רבו בבצים מהו כמום שבגלוי דמי או לא לא הוה בידיה אמרו לו מה שמך אמר להו המנונא אמרו ליה לאו המנונא אלא [7]קרנונא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל מתניתא בעו מינך [8]דתנן [9]עשרים וארבעה ראשי אברים שבאדם כולם אין מטמאין משום מחיה ואלו הם ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגוייה וראשי דדים שבאשה רבי יהודה אומר אף שבאיש ותני עלה [10]בכולם עבד יוצא בהם לחירות רבי אומר אף הסירום בן עזאי אומר אף הלשון אמר מר רבי אומר אף הסירום סירום דמאי אילימא סירום דגיד היינו גוייה אלא לאו סירום דביצים רבי אומר אף הסירום ורבי לשון לא ורמינהו הרי מי שהיה מזה ונתזה הזאה על פיו רבי אומר היזה וחכמים אומרים [11]לא היזה מאי לאו [12]על לשונו לא על שפתיו [13]על שפתיו פשיטא מהו דתימא זימנא דחלים שפתיה קמ"ל והתניא על לשונו ועוד [14]תניא [15]ושניטל רוב הלשון רבי אומר [16]רוב המדבר שבלשונו אלא רבי אומר סירום ולא מיבעיא לשון בן עזאי [17]אמר לשון אבל סירום לא ומאי אף אקמייתא אי הכי נקדמה דבן עזאי ברישא תנא שמעה לדרבי וקבעה ושמעה לדבן עזאי ותני [18]ומשנה לא זזה ממקומה אמר עולא [19]הכל מודים בלשון לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ [20]מ"ט [1]אשר יגע בו אמר רחמנא והאי נמי בר נגיעה הוא לענין [2]טבילה כטמון דמי מ"ט [2]ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו [3]מאבראי אף כל מאבראי לא נחלקו אלא לענין הזאה רבי מדמי לה לטומאה ורבנן מדמו לה לטבילה ותרוייהו בהאי קרא קמיפלגי [3]והזה הטהור על הטמא וגו' רבי סבר והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו רבנן סברי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים ורבנן נמי נדמייה לטומאה טהרה מטהרה [4]הוה ליה למילף ורבי נדמייה לטבילה וכבס בגדיו הפסיק הענין וסבר רבי לענין טבילה כטמון דמי [5]והאמר רבין [6]אמר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחה של בית רבי שטבלה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה [7]והצריכה רבי טבילה אחרת נהי דביאת מים לא בעינן [8]מקום הראוי לבוא בו מים בעינן כדרבי זירא [9]דאמר רבי זירא [10]כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו כתנאי

המנונא קרנונא. פי' בקונטרס יושב קרנות אתה ולא בעל תורה ור"ח פירש אתה אומר המנונא היינו חס ושלום דג חס[א] ואין כן אלא קר ונא דג שהוא קר[ב]: **רבי** מדמה ליה לטומאה. וא"ת מאי פריך לעיל מהזה על לשונו דילמא הזאה שאני דאיתקש לטומאה אבל לענין ראשי אברים מדמינן לטבילה[ג] וי"ל דע"כ ליכא לדמויי לטבילה שהרי אין ועין דהוו גלויי לעבד שהוא יולא בהן לחירות ולגבי טבילה הוו כטמון כדמסיק בסמוך דלא בעינן בית מים[ד]: **כל הראוי לבילה כו'.** עיקר מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים (מנחות דף קג.) דתנן אם אמר הרי עלי מנחה של ששים ואחד עשרון מביא ששים בכלי אחד והאחד בפני עצמו ומפרש בגמרא משום דששים נבלעין[ה] וס"א אין נבלעין[ו] ופריך כי אין נבלעין מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר אמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת ואפי' לא בלל כשר וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו דראוי לבילה בעינן ואם תאמר מאי פריך ואם לא בלל כשר הי דבלילה לא מעכבת היינו דוקא בדיעבד אבל לכתחילה

---

[1] [בכמ"ר: בה], [2] ["הונא" ליתא בכמ"ר. בדפו"ר ובכת"ל וכו"ר: מסבלא], [3] בכורות מה. נדה מט:, [4] (ז"ל הערוך בערך נגע ב' כשאמרו לו קרנונא ס"ו לא ביזוהו אלא אמרו לו וכי הדגים ממין הן קרים הן קרנונא ראוי לומר לך ובזה מבין היטב מ"ש תוספות בשם ר"ח], [5] נגעים פ"ו מ"ז תוספתא דנגעים פ"ב ה"ה, [6] [בכמ"ר טופ. גני מומין], [7] בכורות מ. ע"ש, [8] [ל"ל אומר], [9] חולין קנו: לב: ע"ז לה: [יבמות ל. לב. שבועות ד.], [10] נדה מג., [11] [בכמ"ר מטהרה עליף וכדי נמי דמייה], [12] נדה פו: ע"ש, [13] ["אמר" ליתא בכמ"ר ושם כר רב. וכ"כ בנדה], [14] יבמות קד: נדרים עג. ב"כ פא: מכות יח: מנחות יח: קב: חולין פג. נדה פו:, [15] [בדפו"ר: בתוספתא], [16] [בכל"ל (רש"ש)], [17] [ל"ל אלא. (רש"ש)], [18] [ל"ל שניה. (רש"ש)], [19] ויקרא טו, יא], [20] [בכת"י מנחות יח ע"ב: בכלי אחד.], [1] [אל"ל ואפילו רבי מודה בה],

---

## תורה אור השלם

1. וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב:
ויקרא טו יא

2. וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר: ויקרא טו יג

3. והזה הטהר על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב: במדבר יט יט

---

## גליון הש"ס

גמ' פ"ש אשר יגע. גי' התוס' בנדה ד' מג ע"ש וכי יגע:

---

## לעזי רש"י

שולדו"ר [שולדי"ר]. לרתך.

---

## מוסף רש"י

שנספרת על גב היד. שנפרסת עם שאר האצבעות שעומדת בשורתן (בכורות מה.). **כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.** דקתני האומר הרי עלי ס"ל עשרונים, מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחר, ומפרש טעמא משום דקיס להו לרבנן דששים נבלעות בכלי אחד אבל ס"ל אין נבלעות יפה, ומותבינן וכי אין נבלעות מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר, ומשני ר' זירא הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, דאפילו לא בלל כשר, ואמאי ראוי לבילה מעכבת בו, דראוי לבילה בעינן, דאפשר להתקיים בה מאות מנחה (יבמות קד: ובע"ז נדרים עג. מכות יח: חולין פג: מנחות יח: שם קג: נדה טו:). כלומר מה שאי אפשר להבלע מעכבת בו, דכיון דכתיב ויקץ עליה שמן ולוה לבלוע דכתיב בלולה, ש"מ שלוה הקב"ה להניח מנחה שיכול לקיים מלות בלילה, ובסהוא מניח ששים ואחד, ומנחה כזו לא לוה להניח, והרי הוא כמניח מנחה מן הקטנויות דאינה כלום, שכל דבר שלוה הקב"ה להניח יש עיכוב בעיקר הבאתו להניח בזאתו ענין שלוה הכתוב ולא בענין אחר, אבל מלות האמורות בלותה מלוה, כגון תנופה בקרבן, בלילה במנחה, יש שמעכבין אם בילה הכתוב לשנות עליו לעכב, ויש שאין מעכבין (רשב"ם ב"ב פא:).

---

## עין משפט נר מצוה

רסב א ב מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ו סמג עשין פז טוש"ע יו"ד סי' לסז סעי' כט:

רסג ג מיי' פ"ג מהל' טומאת צרעת הל"מ:

רסד ד מיי' פ"ה מהל' עבדים הל"ד [והל"ה] סמג עשין פז טוש"ע יו"ד סי' לסז סעי' כז:

רסה ה ו ז מיי' פי"ב מהל' פרה הל"ח:

רסו ח מיי' פ"ז מהל' ביאת מקדש הל"ז:

רסז ט מיי' פ"א מהל' טומאת מת הל"ג:

רסח י מיי' פ"א מהל' מקוואות הל' י סמג עשין רמח טוש"ע יו"ד סי' קלח סעי' לח:

רסט כ מיי' פ"ב מהל' מקוואות הל"ג סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קלח סעי' כד:

ער ל מיי' פ"א מ"ב הל"י סמג מ טוש"ע מ סעי' מג:

רעא מ מיי' פי"ז מהל' מעשה הקרבנות הל"ו:

---

## מוסף תוספות

א. שהוא טוב. תוס' הרא"ש. מבושל ומוטעם. ריטב"א. ב. ואין לדג הזה טעם בחיך. ריטב"א. ג. דהא לענין טבילה מודה רבי דהוי כטמון ודילמא ילפינן עבד מטבילה. תוס' הרא"ש. ד. כיון דאשכחן שן שאינו גלוי לגמרי ולענין טבילה נמי לא בענין אלא שיהא ראוי לביאת מים ואפ"ה חשוב גלוי לענין עבד סברא הוא שאם היה לשון חשוב גלוי לענין שום דבר גם לענין עבד חשוב גלוי. תוס' רשב"י. ה. בתוס' נדה סו: נוסף יפה. וכן הוא בהמשך התוס' לפנינו. ו. פי' לפי שאין כלי שרת במקדש יותר מששים עשרונים גם שמן של מנחות הראוי לבילה אין בו אלא כדי בלילת ששים עשרונים ולפיכך אם היו מביאין בכלי אחד ס"א עשרונים לא היו יכולים לבלול. ריטב"א.

---

## תוס' ר"י הזקן

נספרת. שהיא בשורת שאר האצבעות. שסירסו. שחתך ביציו ונעשה סריס. מחיה. אינה מטמאה אלא בדבר שנראה כולו כאחד, דכתיב [ויקרא יג, יב] לכל מראה עיני הכהן. אף הסירום. וכ"ש הלשון. ומסתברא דהלכתא כסתם מתניתין דדבים הם [דדוקא בכ"ד ראשי אברים יוצא לחרות] ואם לא, דהא רבנן אמרי דלשון אבר שבסתר הוא דהא לא עלתה לו הזאה. לא הזה. דהזאה בעינן באבר גלוי (הוא) ולשון לאו אבר גלוי הוא. הזאה. שלישי ושביעי לטמא מת קאמר. מאבראי. ולא שיכנים מים בתוך הפה. וכל לשונו אינו יכול להוציא וטבילה במקצת לא אשכחינן אבל נגיעה בכל שהוא הויא נגיעה לענין שרץ. אם נגע שרץ בלשונו שהוא טמא אב הטומאה ומטמא אדם וכלים. והאמר רבין. קס"ד דהאי דאמרינן כטמון דמי שאע"פ שיש שם דבר חוצץ עלתה לו טבילה. מקום הראוי. ואפילו ל[1]רבנן מודו בה דומיא דבית הסתרים דתנן במקואות [פ"ח מ"ה] הקמטים ובית הסתרים אינם צריכים שיבא בהם מים. וגרסינן בנדה [סו. ב] אמר רבא ילמוד אדם בתוך ביתו שתהא אשה בשעת טבילה מדיחה קמטיה במים, אלמא האי אינן צריכים בראת מים אלא (בעו) מקום הראוי לבא בו מים מיהא בעו. כל הראוי לבילה. במנחות [קג. א] היא גבי ששים עשרון נבללים בכלי אחד ואין מביאים בו ביותר, והתנן אם לא בלל כשר, ומשני הכי.